

"Застава" излази сваки дан два пута, а недељом сваке две дана иза недеље и сваког једнако.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваког пресе сваких петних слова.

Уредништво "Заставе" је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација "Заставе" излази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Јутарњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Сп о р а з у м.

У епархијској скупштини архидијецезе споразумеле су се две странке. Радикална и самостална. Радикала је било око 40, самосталаца 20. Питање је било, у ком броју да уђе свака странка у одборе?

Па како се решило?! Да ли тако, да радикална странка добије две трећине, јер је два пута јача од самосталне? Не! Да ли су радикали били галантни и попустили и пристали да уђе од сваке странке једнаки број?! Не! Него се свршило тако, да самостална странка добије две трећине, а радикална странка једну трећину, иако је по броју требало да буде о. братно. Да самосталац буде потпредседник (председник је патријарх). Али није остало на томе. Радикални посланици који су склапали тај преговор, морали су се обавезати, да ће радити на томе, да самостална странка добије на народном црквеном сабору половину у одборима, иако радикална странка има на сабору натполовичну већину.

У политичкој историји није нам познат овакав случај. И морамо се питати, како је тако што било могуће?! На који су начин самосталци искамџали онако неприродне повластице по своју странку? На који су начин диктирали радикалима онако неприродне услове?!

Ко би мислио, да су самосталне вође неком ванредној мудрошћу умели да извојују себи већину и тамо, где је никако немају, тај би се преварио. Они су само тако нагонили радикалну већину да им попусти, што су изневерили народну ствар и свој програм и склопили били савез са клерикалима. То је био чин наперен против народа и аутономије. А радикални заступници на епархијској скупштини имали су пред очима не себе, не своју странку, не своју већину, него аутономију и народну ствар. И одрекли су се свега и попустили су све, само да осујете народну несрећу.

Да су самосталци као пријатељи народа и аутономије преговарали с радикалима, ствар би испала другачије. Они не би могли ни помислити да траже као мањина оно, што до сад ниједна већина није дала мањини. Али су они тамо дошли као непријатељи аутономије. Казали су: Ми ћемо са калуђерима и клерикалима против вас, ако не испуните наше услове.

Радикали су дакле подмитили самосталце. Морали су да им даду што не треба, и морали су да им обећају што не треба, само да не оду у табор противника самоуправе. Ето то је „душевна страна“ тог полатичког споразума.

Сви извештаји тврде, да је радикална странка била у ве-

ћини на епархијској скупштини. У већини и онда, кад се удружи самосталци с клерикалима. Само су пре скупштине у то сумњали неки од радикала и хтели да спрече савез клерикално-самостални. И „Народни Гласник“ признаје радикалну већину. Но што је било, било је. Него да се осврнемо на оно, што иде.

Четири угледна радикална посланика обавезали су се уговором, како ће у радикалном клубу радити на томе, да на српском народном црквеном сабору добије самостална странка половину у одборима. Разуме се они су изрично обавезали само себе, а не и странку. И сад је питање: је ли са гледишта народних интереса оправдано, да радикални клуб усвоји то.

Ја држим да није. Прво зато, што нема те странке, која је дала из руке већину. А кад би радикална странка пристала да половину самосталаца бира у одборе, онда би она изгубила већину. Патријарх је председник свију тих одбора, а патријарх неће никад одлучити у корист радикала, који нити суму икад били савезници, нити желе да му буду, нити ће му икад бити. Да је наш народ хтео на изборима за народно-црквени сабор да даје самосталној странци већину, он би њој дао већину, а не радикалима. Већина коју имају радикали, није њихова, с којом могу по вољи да располажу. Кад су је тражили и добили од народа, добили су зато, да је очувају и раде на оном што су обећали. Они нису власни да доведу у питање ту већину, јер кад се сабор развије онда одбори раде.

Ово је сасвим јасно. Но може неко да запита: А зар није самостална странка толико блиска радикалној странци на аутономном пољу, да јој радикална странка може без бојазни поверити већину?! На ово питање мора се, отворено одговорити: Не! Самостална странка водила је борбу против радикалне странке на прошлом сабору, без икаква стварна уарока. Па шта је било доцније?! Саборски одбор водио је тешку, очајну борбу и са калуђерима и са владом. Са калуђерима због манастирског питања, са владом због ткелијиног фонда и другог. Па је ли самостална странка помагала ту борбу?! Не, она је ту борбу одмагала својим ћутањем и боцкањем. Она и у најтежим часовима није ниједном мисла на народну ствар, него једино и само на неки уобрижен интерес своје странке. Самосталцима су били увек мрски радикали, па и он а кад су ти радикали водили најтежу борбу за народне ствари.

Има ли кога да то сме по- рећи?

Самостална странка има програм који по начелу упућује на заједницу са радикалном стран-

ком, до они нису но сад тражили начело, него лични уплив, па ма начело отишло до врага.

Та узмимо само ово: Пре три године, кад су били избори за епархијску скупштину у архидијецези, самосталци су са радикалима гласали заједно у вуковарском протопрезвитерату. На скупштини су се здружили са клерикалима. Сад су на изборима ишли руку под руку са клерикалима, а на скупштини су се здружили са радикалима. Они су све у стању. Ко год је до сад видао на њих, преварио се и ко год сад буде видао превариће се, докле год буду водили ствар Валеријани.

Ипак је једна разлика. Кад су се пре три године здружили самосталци с клерикалима, они су у одборима дали клерикалима, већину. Сад кад су се удружили с радикалима, они уступају радикалима крај од буцака.

Има ли кога да то сме по- рећи?!

Истина је, да су на епархијској скупштини клерикали били поражени, кад су им окренули леђа самосталци. Али, то је трајало три дана, па су опет добили нове наде, јер знају, да ће радикални клуб тешко пристати да даде самосталцима половину. И онда рачунају да ће самосталци опет отпочети најжешћи бој против радикалне странке. А ако радикали даду самосталцима половину, онда се надају клерикали, да ће патријарх одлучивати.

Добро би било, кад би био могућав искрен савез са самосталцима. Но тај није данас могућ. И радикална странка учинила би грех према народу, кад не би очувала себи најсигурнију већину. Она би се тим одрекла народног поверења.

Или зар има кога, ко би после досадањег рада самосталне странке на аутономном пољу и после држања њихова на епархијским скупштинама смео увести на душу своју одговорност, да ће самостална странка вршити оно, због чега је народ наш радикале бирао.

Радикали су увек били готови да попустију у интересу народне ствари. Нека добро пази, да у својој претераној скромности не попусти онде, где би то било зло по народну ствар.

„Застава“ је донела синоћ чланака из „Народног Гласника“, да се чује све, што говори у прилог самосталној полови и. Али можда неће шкочити ни ова реч.

Ј. Т.

Народ је судио!

(Одјек из Срепа.)

Изазивачки нападај загребачких самосталаца на народ, на радикале у Срему, свршио се срамним поразом за наше противнике. Под ударцем, који им зададе радикална странка,

противници наши сада на земљи леже и болно се преврћају и преврћу. Избори за српски народно црквени сабор у архидијецези, управо су сјајан доказ народне-свести у Срему, а прави израз народне воље и жеље. На овим изборима је сам народ отворено и одлучно утерао у лаж тврдње и клевете самосталских намет-родољуба, да је народ у Срему чврсто спавао док га они нису пробудили и у своје крило прихватили, а показаво је свима душманима његовим пут, којим мисли и надаље ићи.

Осим путпуне сатисфакције коју је радикална странка саборским изборима добила, осим поверења које јој је народ у Срему покљонио, донели су нам ови избори још једну корист и добит, јер се у сваком изборном месту видио несумњиви изборни савез „народне“ странке самосталне и пруту-народних дружина: бивших Куеноваца, затим либерала, клерикала и осталих елика, које су савез самосталци све до избора порицали и тајили. Заста је права срамота за демократску самосталну странку, која допушта да калуђери кандидирају самосталца, кад нема пристапа у народу, и далеко би боље било, да така странка и не постоји, јер тиме ружи и прља и сам појам демократизма, а камо ли што овај демократско-самосталски и клерикално-калуђерски савез има специјално у нашој црквеној аутономији много веће значење. Кад смо се дакле сада очима својим уверили, да фактични споразум између самосталаца и клерикала постоји, знамо онда колико сати куца, па ћемо и у будуће и свагда чврсто стајати под народном заставом радикалне странке, и борити се истрајно и јуначки за сва права српског народа, па и за она у нашој црквеној аутономији.

И загребачки славољубиви генерали могу из резултата изборне борбе црпети лепу поуку. Могу сад бити на чисто с тим, да у Срему за њих војске нема, нема искрених, одушевљених и родољубивих бораца, који би и себе жртвовали за љубав опште народне ствари, него да су око себе покупили црно јато разних поткуцљених мукташа и чанколица, који би и цркву продали Чавутима за љубав свог личног уживања, па се разуме по себи, да се с таквом војском не даје радикалан Срем освајати!

Народ је међутим на изборима, преврћући форинте и банке које су му нудили само да би продао своје уверење, казао и изјавио, с ким хоће да војује и да се бори, те је радикалној странци предао своје оправдане захтеве на пољу наше народно-црквене аутономије у заступање, а тиме је и досадашње по- нашине и држање самосталаца

и осталих њима подобних елика, осудио.

„Н. Србобран“ и „Браник“ већ су изјавили, да се с осудом задовољавају, а ми им још до викујемо: морате, јер против ње апелације нема? М. П.

Хрватска и Славонија.

Саборска седница.

У седници од суботе изабран је поново и то једногласно др Миле Старчевић за саборског подпредседника. Старчевић је изјавио, да се прима подпредседништва, јер је уверен, да ће се све саборске странке борити за добро народно. Истина, да су се данас противности између појединих странака врло заостриле, али се нада, да ће под потпуно непристраним и објективним председништвом саборске прилике постати здравије.

Затим је продужена адресна расправа. Говорио је гроф Тодор Пејачевић. У подужем говору заступао је адресу коалиције и залагао политику владину, која стоји на темељу поравнања од 1868. године. Затим је говорио о адреси мањине, те је рекао: Мада редовно адреси мањине није сврха да доспе пред краља, него су у њој понављане изјаве, упућене ширим круговима, нарочито бирачима, ипак држим, да се оне како по облику, тако и по садржини могу уредити тако, да одговоре и својој сврси Међутим адреса Старчевићеве странке никако не одговара својој задаћи, иако је много блажа, но досадашњи предлози те странке. Ипак ће истаћи некоје ствари, као што је на пример тврђа, да је влада због поравнања изгубила утецај у финансијском, економском, трговинском и саобраћајном правцу. То не стоји већ ни с тога, јер са економског гледишта имамо своју аутономију, а што се тиче утецаја у другим правцима, примећујем, да Хрватска и Славонија на заједничком сабору, као и у делегацији има своје заступнике. Влада дакле није изгубила уставни и законодавни утецај. Говорио је за тим о другим оптужбама у адреси, које је редом побрљао и изјавио је, да мањина износи многе ствари у адреси само с тога, да дражи народ. Кад стварају тако лажну слику о стварима, не раде у корист народну, обећавајући тако што, што се не да постићи, а не раде ни у своју корист, када обећавају такве ствари, које сами не могу извршити. Њихова адреса дакле ни према доле не одговара својој сврси.

Коалиција је живо одобравала банов говор. После неколико интерпелација седница је закључена.

Спиритисте у Дети.

Спиритистичка наука (о призивању духова) продрла је у једну малу опшину у тамнишкој жупанији, у Дету. Књиговођа Фрања Тајс, који је волео спиритизам, уврти себи у главу, да оснује спиритистичку цркву у Дети. Један део интелигенције мале општине на заузимање Тајсово постало је одушевљени следбеник науке призивања духова и велико и мало је ревностно походило састанке. Нашао се и медијум (лице, које успавају) у особи Јосифа Лермана, књиговезачког момка. Неко момче растројених живаца, којим је Тајс био потпуно овладао. Састанке је обично отварао Тајс држећи дуга предавања о сили при-

зивања духова. Затим би успавао Лермана и призивао редом духове помрлих сеоских великана. Тако је весело ишло до пре неки дан, када власт стане томе на пут. Окружни фесолгабиров дозна о овој спиритистичкој секти и одмах забрани састанке. Међер се нађе луда и по забитим сеоцима. Власт би требала, да строжије припази на те „духовњаке“, да не залуђују наивни свет.

Једна интересантна преметачина.

„Српска Рајеч“ пише: Врхбосански надбискуп Јозеф Штадлер тужио је свог бившег секретара Гргу Лесића, државном одвјетништву, да му је, тобоже, без његова знања, узео некакву важну књигу, у коју је он — Штадлер — уписивао новчане приходе, који су надбискупији долазили у „добротворне сврхе“ са свих страна свијета. Књига је, по Штадлеровом сопственом признању, за њега од највеће важности, пошто су у њој и оригинална писма, која служе као потврде о висини припослане своте с натписима пошиљатеља. Не знамо од кога је надбискуп чуо па и вјеровало, како Грга Лесић намјерава у друштво једног од наших сарадника (?), да изда ову Штадлерову књигу у српским листовима. На концу оптужбе тражи Штадлер, да државно одвјетништво „одмах уредује“, то јест, да од Лесића књигу одузме и да је код окружног суда у Сарајеву као *corpus delicti* задржи, а њега, Гргу Лесића из Сарајева судбено протјера. Прва му се жеља испунила, јер у стану Лесића, у четвртак, у 4 сата по подне извршена преметачина. Наравно, поменутој књизи и писмима — није ни трага. Лесић је поднио против свог бившег господара тужбу због увреде пиштења и нарушивања домаћег мира.

Жута опасност.

У енглеској држави Ливерпулу има читава четврт, у којој живе сами Кинези. У тој кинеској четврти дешавају се свакојаки неморални изгреди. Ливерпулско градско веће држало је пре неки дан седницу, на којој се бавило стварима те кинеске четврти. Један представник, који је члан радничке странке, рекао је, да Кинези доносе са собом све „морале“ и обичаје њихове домовине: трговину са женама опијум борбу петлова и многоженство. Други пак представник је изнео, како из сопственог искуства зна, да Кинези у своје ћумеве, где пуше опијум, сваки дан доваравују младе енглеске девојке, које тамо западају у глупост и греха. — Градско представништво изаслало је одбор од девет чланова, који ће да испита те ствари. Ето и са те нам стране прети жута опасност.

Једна ретка змија.

Афрички испитивач барон Хенел причао о једној реткој змији, змији, која штрца свој отров. Једног јутра, прича Хенел, нађоше на логоришту у углу ормана за судове сколутану једну змију, која је била велика око 65 до 70 сантиметара, прилично танка и сиво ружичасте боје. Опазио ју је један од слугу, кад је спремао поље, па ју је хтео пробости својим дугим ножем. Али тек што се био нагао над њом, кад пође кукати и за помагати. Змија му је штрцнула у очи неки љут сок, који га је сат страшно пекао. Никада до сад нисмо били чули о змији, која штрца свој отров, па смо држали, да слуга

претерује својом дерњавом. Да бих испитао ствар, приближим се животињи. Змија је још непрестано лежала у углу ормана и пусти ме да јој се приближим до на два метра. Али већ видех, како њене прене очи оживеше, како се онда глава подиже, и у том тренутку осетих како ме нешто удари по врату; то су биле каплице неке прикасте течности које у осталом нису имале никакво осетно дејство на кожу. После овога изврнемо орман па змију убијемо дугим штаповима. Слуга је опрао очи, у којима се почело појављивати запаљење раствором салмијака, што му поможе. Болови су трајали двадесет и четири часа па су онда престали. До сада у науци није позната змија ове врсте.

Кад слонов побесне

У америчкој вароши Цинцинати догодило се ономаде овај случај: У башти за животиње има један од 95 година слон. На дан, кад је навршио 95 година почастеше стару грдосију богатим доручком. Стари се дивно сладио, кад изненада дође један други слон — те ваљда увређен — и угриве слављеника у реп. Пошто се управа бојала, да се реп не отрује, повове лекара, који јој саветује, да реп треба ампутирати. Управа пристаје, даду слону неко слатко воће, полако му вежу ноге ланцима и одмах се приступи операцији. Доктор једним махом одсече реп и почне са врелим гвошћем пећи оно место, где је реп одсечен. Наједанпут зариче грдосија, раскине ланце, истрчи на улицу а са њиме још и друга четир слона. Улицама овлада грдни страх, свако је само гледао где ће се спасити. Слонови су јурили улицом, поизвртали силна кола и друге ствари, силни се коњи поплашише и у бег се дадоше, а у вароши овлада читав дар мар. И тек једва после 4 сата пошло је за руком похватати слонове и натраг их у башту одвести.

Грозна смрт.

Ових дана водило је дете некога Дивчића из Сарајева, краву. У својој наивности дете је свезало конопцац око паса, па кад се крвава поплашила, почела је бежати, а још више онда, кад јој је дете пало под ногу. Дете је било добро свезано, те га је крвава вукала по путу све дотле, док је није свет оставио. Ова помоћ касно је дошла, јер је дете сасвим испребијано већ било мртво.

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 12. дец 1906. (Бројавни извештај).
Готова роба.
Раж прве калвоје 12 кр. 65 п до 12 кр. 75 п.
Раж средње калвоје 12 кр. 50 п до 12 кр. 60 п.
Јечам за храму 12 кр. 50 пот. до 12 кр. 80 пот.
Јечам за кување пива — кр. — п. до — кр. — п.
Зоб прве калвоје 14 кр. 50 п до 15 кр. — п.
Зоб средње калвоје — кр. — п. до — кр. — п.
Кукуруз домаћи 12 кр. 50 пот. до 12 кр. 70 п.
Т е р м и н и.
Жито за април 1907. 14 кр. 84 п. до 14 кр. 86 п.
Жито за октобар 15 кр. 50 п. до 15 кр. 52 п.
Раж за април 1907. 13 кр. 16 п. до 13 кр. 18 пот.
Кукуруз за мај 1097. г. 10 кр. 34 п. 10 кр. 36 п.
Репаца за август 26 кр. 80 пот. до да 27 кр. — пот.
Све од 100 кила

ЗА МОЈУ
коларску радњу потребујем
2 помоћника
првенство имају они који одма могу ступити.
Маринко Мирилов
I. 1629 3—3 Dinyás (Torontál.)

КРАСТАВЦЕ,
пфефероне.
Кисео купус
100 кила 10 К бруто оферира
Anton Linek
I 1528 9—20 Zpaim.
Ценовници бадава.

Оферирам без обавезе за готов новац, без шконта, са мога овлашћеног стоваришта по 100 кг.
I-а ОРАСЕ врло леп — по ф. 18.—
I-а ШЉИВЕ здрав еснап — по ф. 13'50
босанске
Јован Поповић,
код „Два Арапина“ — у Панчеву.
Адреса за телеграме: Porović Mohren.
Интерурб. Телефон бр. 131. I. 1667 1—3

Т Р А Ж И М
2 вјешта берберска помоћника
од 18 до 24 године стара, који говоре и немачки. Одмах могу ступити. — Само добри радници нека се обратe на I. 1666 1—1
Јову Наумовића брвјача,
Бањалука (Босна).

ОРАЈА. ЈАБУКА
СУВИХ ШЉИВА
нуди најјефтиније
Алекс. А. Мудрок,
Митровица (Срем).
I. 1461 21—

I-ва српска каменорезачка радња
у ВРШЦУ.
КО ТРЕБА леп и јефтин
каменити
споменик
крст ил пирамиду неоп нупи само
код Србина
Светислава Кешанског
у ВРШЦУ.
Израда слова вештачтва.
I. 1238 29—30

ЗА МОЈУ МЕШОВИТУ РАДЊУ
у Срп. Пардању
(Torontál)
треба једног млађег
ПОМОЋНИКА
који српски и немачки говори.
Ступити може одма.
I. 1659 2—2 Душан Мијајев.

На знање!
Стављам поштованој публици до знања, да сам од државе узео на више година 1600 лапаца најбоље паше под закуп, такзовани „Јозефсдорф“ под Опавом у Банату. Ко је рад марву или овце на пашу пуштати, нека се обрати мени у Тител или код г. Ђоке Стеића, учитеља у Опаву.
Марву и овце могу одма терати на пашу.
Примећујем, да ће марва за себе, а овци за себе одређену пашу имати.
Лазар М. Јанковић
I. 1524 8—10 у Тителу.

МЕД! За чисту
гарантовано
у кантама од 5 кила
франко.
Багрек К. 740.
Пчелар: Е. ШНЕЛЕР, Вел.-Бечкерек.
I. 1653 1—10

"Застава" излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт године 8 круна 75 пот.

За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне, а за стран- земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДВОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22. Дониеси шаљу у уредништво а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-контото 12008.

Трогодишњи рад школске анкете пред сабором.

Мајски сабор од 1902. године једним решењем својим установио је тако-звану школску анкету, желећи да ова у свима важнијим школским питањима буде десна рука школском савету. Сабор се надао да ће школска анкета за врло кратко време запаарложену њиву школску од нагомила-ног корова очистити, па да ће лако и брво, као стручно школско тело, знатне успехе показати на пољу народне нам просвете.

Установом овом мајски је сабор испу-нио давнашњу жељу српске школе и ње-нога учитељства. Школска анкета је 1903. г. успостављена, почела је и радити и сви смо радознано очекивали, шта ће ура-дити и хоће ли знати одговорити очеки-вањима нашим. Па после трогодишњег рада, боље рећи, нерада њеног, слободно можемо изрећи суд свој и констатовати, у великом је она одговорила или не оном великом очекивању и нади, која је на њу полагана. — Пратили смо извештаје школ-ске анкете. Она се понављало бавила које каквим ситуацијама. Махом је оцењивала разне књижице, које су књижари подна-шали за школску библиотеку или препо-ручивали за дар доброј деци на крају школске године. Ни за један се удбеник није постарала.

Настаје питање: па шта је радила та школска анкета за ове три године дело вања свога? Ништа, и опет ништа. Са-стала се у Карловци, трошила силне паре, увек репавала, али ништа није ре-шила. Ако се ко хтео поближе интереси-рати за рад њен, снова је чути, гдери се нова наставна основа за српске народне основне школе. Па шта је већ са том на-ставном основом? — питали су други. Поднешена је школском савету, али је школски савет вратио натраг, јер није увело у обзир ово или оно, — био је од-говор. После смо опет чули, да је настав-на основа код школскога савета; а сад бома изгубили смо и ковац, па нико не зна, да ли је наставна основа код школ-ског савета или анкете. Толико сад знамо о наставној основи. А шта је узрок, што се ствар ова толико повлачила, та наставна основа ни данас готова није, уверени смо, да не знају ни чланови анкете, а још ма-ње знају то чланови школског савета.

Предлог за нову наставну основу срп-ских виших девојачких школа, зборови-истих завода су из заједничке своје кон-ференције поднели школском савету, а школски савет је предлог тај на стручно мишљење уступио школској анкети, која ни у овој ствари до данас ништа урадила није.

Дакле читав рад школске анкете може се свести на данашње неких ситнијих решења и предлога, који су опет остали невзведени, јер их школски савет већином није уважио. Према томе цео рад школске анкете вреди ништа.

Но ипак били бисмо пристрастни кад не бисмо хтели признати, да је школска анкета ипак бар нешто нешто урадила, бар неке „видне“ успехе показала. Ми ћемо од тих силних успеха, овакве врсте, само два споменути.

Школска анкета је решила установити феријални курс за српске народне учитеље у српску учитељску школу сомборску. Али то није курс, како ће то многа да мисле, за даље образовање наших учите-ља, какве курсеве и држава приређује;

већ је то „ариште“, где ће преко лета 6 недеља дана поватварани бити они учитељи, који у својој школи не буду добар успех показали. У том „аришту“ ће ти учитељи 6 недеља дана о своје руву и круву из 600 круна годишње плате за казну „од седити“, а њихове жене и деца ће код куће у селу — дудова јести. Овај „курс“ је требао прошлех ферија у живот ступи-ти, али задоцњено је, те нити је било срет-них предавача, нити још сретнијих слу-шалаца. Остало је, да се идућих школских ферија оствари ово „недоношче“ школ-ске анкете.

Сазнајемо, да су при установљавању овога „курса“ баш епархијски школски референти ухватили души места. У осталом њима се и не чудимо, али се чудимо оста-лим члановима учитељима; та они бар знају стање наших учитеља, или су ваљ-да у том моменту заборавили, да су и они учитељи, а не само анкеташки. Ово је анкета решила, а да је мислила, може ли се ствар ова у истини извести или не.

Али овде су анкеташки једном сретни били, јер им је школски савет уважио о-вај предлог. Па кад знамо, да је ово ско-ро једини предлог, који је школски савет уважио, онда можемо мислити, како су „па-метни“ били остали предлози, кад их чак ни школски савет није могао уважити. Ово је дакле први успех школске анкете.

Ми немамо ништа против тога, да се и код нас приређују феријални курсеве, где би се учитељи наши упознавали са новијим проналасцима науке; али нека се тима учитељима материјална страна, издр-жаваће њихово ту осигура. На такав курс може се неки учитељи чак и праморати, али присилити учитеље, да напусте своје породице, силом да иду у Сомбор и да се тамо о своје трошку издржавају, то се никада не може спровести. Таква идеја могла је понићи само у „усејаним“ педа-гошким главама.

Још један видан успех је показала школска анкета. Чланови њени постали су прави перјаници патријарха Георгија. Има међу њима, који су пре мајског сабора жестоки били, али како постадоше анке-таши, одма се претвореше у Георгијеве перјанике и свечано се поклонили „нај-вишем живућем и школском човеку у Срп-ству“. То им је други успех, који им при-знати морамо.

Овде смо у кратко обележили трого-дишњи рад школске анкете. Видели смо, да се њен рад може свести на ништацу, а морамо констатовати, да ни из близу није одговорила оним очекивањима, које је на њу мајски сабор, па српска школа и њено учитељство полагало. Нема сумње да много кривице има и школског савета, јер при састављању школске анкете ишло се за тим, да се после за анкету и школ-ски савет може казати: два дедака обадва једнака. Школска анкета овака, каква је, посве је непотребна била. Она нам је само зато постојала, и постоји, да се благајни српских народних фондова што већи те-рет нанесе. Из овога не следи то, да је школска анкета посве непотребна, него је непотребна овака, каква је. Мајски сабор није мислио створити перјанике патријар-ху Георгију, већ искрене саветнике и при-јатеље српској школи и њеном учитељству. Но није се чудити какав је школски савет, таква је и анкета за то желимо нови школ-ски савет па ћемо имати бољу и нову школску анкету.

Школска анкета хоће ускоро да се састане и да нас можда и опет са сво-

јим каквим виспирним решењем изненади. Ми је у томе не желимо, спречавати, али из свију наведених разлога, јавно проте-стујемо, против тога, да се анкети и опет вотера тражена свота за заседање њено. Школска анкета не ради и није урадила ништа, она није онаква анкета, какву је мајски сабор замисљао. Школска анкета треба да најпре даде рачуна о своје тро-годишњем раду. Сабор треба да види за-што је у тој цели потрошено 4—5 хиља-да круна за ове три године дана. Ми не сумњамо, већ смо тврдо уверени да ће са-бор тражити рачуна о трогодишњем раду школске анкете. Идемо, да видимо!

Учитељ

Нови Сад, 9. новембра.

Ко ће бити комесар на срп. нар. црквеном сабору? За српски народно-црквени сабор није још одређен краљевски комесар. Има доста нагађања, од којих се већина слаже у томе, да ће комесар бити Јосиф Хадек. О овоме питању има „Ма-ђарорсаг“ занимљиву вест, коју доносимо у целости. Она гласи: „Патријарх Георги-је Бранковић предложио је министарском савету за краљева комесара на срп. нар. црквеном сабору Бели Талијана, бившег министра пољопривреде, Милана Заку, вр-шачког великог жупана и барона Ђорђа Стојановића. На супрот овоме опћа је жеља Срба, да се за комесара наименује угледан мађарски политичар који није ни у ком правцу обвезан у стварима српске цркве и стра-нака.“ Не знамо, из каквог је извора до-био „Мађарорсаг“ ову вест, али ако стоји, да су оно кандидати оца Георгија, онда већ унапред можемо знати, како мисли отац Георгије да поступи и према овом скорашњем сабору. Вук длаку мења али ђуд никада. Ну посланици срп. нар. ради-калне странке знаће помрсити конце оцу Георгију и мушки стати на пут сваком његовом насилном покушају па ма ко до-пшао за комесара, па био то који и од ње-гових кандидата.

Протест*)

земаљској влади за Босну и Херцеговину против пресуде од 3. (16.) новембра 1906. г. бр. 22075-6 поднашамо овај протест:

Фактичне претпоставе, на којима се нападнута пресуда оснива, не одговарају чињеницама.

Ми нијесмо својим „раздражљивим и изазивачким“ радом проузроковали дога-ђаје од 25. и 26. октобра 1906. Узрок тим догађајима треба тражити изван наших особа. Све те догађаје проузроковало је писање „Хрватског Дневника“ против срп-ског народа и то је писање таково, да је и најумјереније Србе морало довести до крајњег огорчења.

Ни један народ не може и не смије до-пустити, да му се безрављожно и лажно подбацују клевете, да је починио злочин-ства, да се заносио протудржавним тајним злочинским намерама. Ниједан народ не може дозволити да га називају: мафијом, паликућом, разбојничком четом, прибегли-цама с коца и вјешала и т. д. Ниједан народ не може подносити, да се његове светиње, његови идеали по блату потезу.

Све то чинио је некажњено „Хрватски Дневник“ против Срба, и само у том мора се тражити узрок догађајима од 25. и 26.

*) Ово је забранила цензура, да се штампа у „Српској Ријечи.“

октобра. Увријеђени народни понос морао је реагирати, морао је тражити задовољштине, када већ друга фактори не хтједше ни путем превенције ни путем пресје да реагирају на гадне увреде „Хрватског Дневника“.

Нити је требало особе Петра Кочића, а нити је морао коло водити Стијепо Кобасица, догађаја од 25 и 26. октобра морали су неминуовно наступити.

Па какви су ти догађаји били? Да ли буна, да ли устанак, да ли је нама почињен злочин сметања јавног мира? Ми у свом поносу увријеђени Срби, хтјели смо само достојанствено демонстрирати против „Хрватског Дневника“, хтјели смо да наша демистрација буде овбиљан *momento* инспиратора „Хрватског Дневника“ и њиховим суфлерима. На томе би се свршило, да ти клеветници нису у своје кукавичлуку потегли револвере, пуцали на нас. Зар смо ми тим ометали јавни мир, или јпојам јавног реда и мира у Босни такв, да га већ свака слободнија ријеч, сваки најмањи слободни покрет, може нарушити?... Да је нама била намјера нарушити јавни ред и мир, ми смо имали за то такве прилике, да смо могли до пролијевања крви довести. Увријеђена народна маса требала је само један миг да добије, те би дошло доиста до великог нарушења јавног мира. Но ми смо умиривали масу, која је праведним гњевом планула. А то сигурно мора полиција да зна, ако јој конфиденти бар у таквим приликама истину саопштавају.

Скроз је неоснована тврдња, да смо нас двојица хтјели радништво на судјеловање при изгредима завести. Свакоме раднику Србину налагала је савјест, дужност и понос народни, да стоји приправан, да уђе и у борбу са клеветницима око „Хрватског Дневника“, ако би затребало. Није требало завађања с наше стране, радништво је само звало, шта му је дужност.

Нападнута пресуда окривљује нас, да смо раздражљивим говорима свјетину распаливали.

Ово једноставно није истина.

Петар Кочић упозоравао је масу приликом штраја у мјесецу јулу, да се са владава утишава је страсти, које су се распламтиле, кад оно крв потече. Стијепо Кобасица умиривао је 26. октобра све сакупљене Србе и само услед његовог позива и наговара разишла се свјетина предноћ.

Зар смо дакле нас двојица „нарушили јавни ред и мир“?

Без обзира на фактичну неоснованост нападнута пресуде, не да се она ни правно оправдати. Сва напредна државоуправна наука одлучно се бори против полицијско апсолутистичке праксе реакционарних влада, а борба науке против те праксе, наша је јасна израза у закључцима угледног „Institut de droit international“, па чак и у практичној примјени код модерних слободоумних држава.

Државе врше право прогона и то само над странцима у најкритичнијим временима и ради особите опасности прогнане особе. Најчешћи случајеви прогањања дешавају се пред или за вријеме рата, онда се прогони без обзира. У мирним временима бацају такви прогони чудну свјетлост на сигурност у поузданост управе, а то тијем више, што су у конкретном случају прогнани новинари, који су позвани, да врше контролу над јавним радом државних органа. Казна прогонства ударена је на новинаре, на заточнике слободног јавног мнијења, а то сигурно не може пред страном јавношћу служити на част за прилике у Босни и Херцеговини. Слободоумна Енглеска, која осваја и са мало силе држи ред у толиким својим колонијама, не познаје изгона странаца.

Изузетно је и тамо изгон за странце био одређен у год. 1882., но та одредба престала је у Енглеској безусловно већ 1882. Па ипак та Енглеска влада у својим колонијама, са веома мало бруталне и брахијалне силе.

А код нас?...

Неправедна, протуправна и протузаконата је нападнута пресуда и ради тог, што гријешу против темељног начела полициј

но-казненог поступања, по којем се за једну исту ствар, не смије два пута судити.

Обојица нас били смо присудима бр. 20.625 и 20.626 ради догађаја од 25. и 26. октобра суђени на затвор, односно глобу.

Ne bis in idem, гласи правило казненог права, а то правило не смије повриједити ни владин повјереник за главни град Сарајево.

Улажемо овај уток протестујући против прогона нас двојице новинара улажемо овај уток против неправде и неосноване полицајне пресуде, улажемо овај уток у интересу угледа Босне и Херцеговине, те тражимо, да земаљска влада на изднуте пресуде у цијелости укине.

Сарајево, 7. (20.) нов. 1906

Стијепо Кобасица,

уредник „Српске Ријечи“,

Петар Кочић,

уредник „Отаџбине“.

Политички преглед.

Преговори за поравнање. Јуче су у Бечу продужили преговоре за поравнање. И овога пута већају се мо подобори. До сада је свршио свој посао подобор, који је имао да расправи питање о потрошарини, патенту и заштитној марци. Када се стручни одбори састану, по свој прилици да ће расправљати о овим питањима. Државни тајник Стерењи и чланови угарског стручног одбора отпутовали су у Беч, да се састану са аустријским одбором ради продужења преговора за поравнање.

Министарска криза у Црној Гори. Скупштинска већина поверила је члану врховног суда Михајилу Јовановићу, да образује ново министарство. Скупштина чека одобрење књаза Николе. Међу осталим кандидатима за министра председника налази се и др. Лаза Томановић, војвода Шако Петровић и Марко Радловић.

Изборна борба.

У кандидациони одбор, који је изабран на матрополијском збору српске народне радикалне странке 7. (20.) новембра о. г. у Новом Саду, изабрана су ова лица: Јаша Томић (за њега се знало да је болестан и да у раду кандидационог одбора учествовати не може), др. Ђура Красојевић, др. Миша Михајловић, Петар Попадић, др. Жарко Миладиновић, др. Мита Мушицки, прота Божићар Поповић, парох Јован Вујин, др. Миливој Бабић, Марко Вилић, Кузман Миловановић и др. Бранко Илијић.

Трка по „Бранику“ и хајка за кандидатима

„Браник“ и његови верни приликом прошлих избора издали су громогучателни проглас на српски народ, у којем рекосе, како неће народу да се намећу али му се стављају на расположење и нуде му своје услуге. По себи се разуме да се народ српски на то одсмејао и прешао преко њихових услуга, јер их је пресит био већ давно. У претпрошлом броју своје „Браник“ је опет донео једну звучну изјаву, како се његови верни неће народу српском данатурују, али не могу у овим временима да пропусте а да народу српском и опет не понуде своје услуге. Но тек што то урадише, а они се брже боље покајаше, уверени да ће народ српски преко тога прећи као и приликом прошлих саборских избора, и у последњем броју „Браника“ истакоше своје кандидате управо истакоше свакога за кога знадоше само да није радикал. Како је та ствар управо текла, о томе добијамо од једне личности, којој је добро познат цео ток те ствари ове редове:

По налогу директора др. Полита икупиле се у редакцији „Браника“ њих десеторица и брже боље позваше на договор из свију крајева брвојавно све оне људе, за које су држали да ће одмах доћи кад им обећају кандидатуру на час и мандат за наш народно црквени сабор. Но и на то миловучво и примамљиво обећање не искупи се ни толико њих, колико је „Браник“ са својим директором мислио да

истакне кандидата. Али се премудри ловци досетили и томе: Дај кандидуј свакога ко ти на ум падне и за којег мислиш да ће се те „веће почасти“ примити. И угледа се те „веће почасти“ примити. И угледа света у „Бранику“ листа најразличитијих „различаја“ Ну „Браник“ и његов глас и ту су лоше среће, јер се већ многа курталисава и те почасти. И сам њихов под Ђура Велић нашао је за добро да прича јавно, како га нису ни питали да ли се прима кандидатуре, и како неће ни ногом кроцити да што поради. Из Велике Киканде пак добијамо данас овај брвојав:

„Без знања и саизволе моје средишњи одбор либералне странке ме је кандидовао. Не примам кандидатуру Косић.“ Без сумње ће се и други од „Браника“ и његовог гласе указане им „почасти“ одрећи и „Браникова“ комедија при овим изборима одигра ће се не само смешно већ и жалосно.

Избори епархијске скупштине у архијерејези.

У архијерејези отпочели су избори изборника, који ће бирати заступнике за епархијску скупштину архијерејезе.

Извештаји који су нам до сад стигли говоре сви да су црквене општине у архијерејези, које су до сад бирале изборнике изабрале све саме присталице српске народне радикалне странке Уверени смо да ће и остале општине поступити као ове из којих имамо извештаје и да ће поклонити поверење своје српској народној радикалној странци Крајње је време да и у архијерејези престану једном пацовати различаја т. ј. удружени самосталци, алмажанци, куеновци, либерали и већ како се све они зову.

Доносимо приспеле извештаје до сад а молимо све пријатеље нашег листа да нас одмах известе о избору изборника у свим овим црквеним општинама.

Вуковар. (Брвојав). При избору изборника за епархијску скупштину победила огромном већином радикална листа и ако су различаја све могуће употребити да нас сруше. Изабрани су др. Светислав Новак, Гавра Вујић и Никола Бингулац.

Ириг. (Брвојав). За епархијску скупштину изабрани све сами радикали.

Крчедин. Код нас је обављен избор изборника за епархијску скупштину. Једногласно су изабрани: др. Миша Михајловић, Ђока Лацковић, Ђока Сладојевић, Мита Ленгић и Паја Стојковић.

Шид. (Брвојав). При избору изборника листа српске народне радикалне странке сјајно победила. Сви шест изборника су чврсте присталице њене. Изборници удружене самостално клерикалне странке добили су само четир гласа. Живица народна свест.

Хрватска и Славонија.

Саборска седница.

У саборској седници од понедељника по подне узима реч др. Владимир Франк. Жестоко се обара на Супилово последњи говор, у којем се Супило дотакао права заштите мањине. Вели, како то право иде за тим, да се у земљи одржи реакционарни систем. — Супило говори у личној ствари и изјављује, да његова опаска коју је изрекао о праву заштите мањине иде за чисто демократским правом, наиме да се шири слојеви народа који су растргани по целој домовини, а то су раднички, не оставе без свога гласа приликом избора. — После говора Супилова узима реч Светозар Прибићевић у личној ствари и одбја неке нападе др. Владимира Франка на речку и задарску резолуцију.

После Прибићевићева говора говори посланик Загорац. У свом је говору назначио, како се странка права, ставивши се на начело поравнања примагла стварном раду за домовину и како је тај рад помаган и са стране браће из Далмације. Тај рад је већ до сада показао велики успех и он се нада, да ће се плодови речве резолуције све више и више умножавати.

Затим говори Др. Јосиа Франа. У свом говору, којим је хтео да нападне на странку права и на речку резолуцију, изјавио је, да је скандалозно, да се Далматинци смеју мешати у унутарње одношаје Хрватске. За тим је признао, да је велики део његовог рада закулисна политика, и да је био у савезу с разним тајанственим особама.

После тог говора једногласно је примљен предлог Др. Лорковића с допуном Др. Петричића, те ће се сутра изабрати одбор од 15 лица.

Седнацу од уторника заузео је скоро сву говор предстојника за прав суђе, дра Бадаја, коју су с великом пажњом саслушали и Старчевићници.

Председник Медиковић, чим је отворио седницу, говори о демонстрацијама, које су биле последњих дана, вели да се зна, од куда долазе и моли све присутне, да настојавају, да се овакви догађаји више не догоде. — Др. Вукић подноси извештај о законском предлогу, да се поново заведу поротни судови.

После њега узима реч предстојник за правосуђе, Др. Бадај, да оцрта становиште владино о овом питању. Рекао је, да се данас не догађају такви изгреди, ради каквих се у своје време морали укинути поротни судови. Није потребно, да овај закон сада подробно разјашњава. Влада полази с тог становишта, да поротни судови једано служе на одбрану начела државног правосудства. Полемише с Франком, те вели, да није потребан нарочити засебан закон, који би спречавао, да се поротни судови не би поново укинули, јер за то нема разлога. Боље је, да установи поротних судову прибавимо позитивне јамчевине. Наравно, да ни ова установа није света, ни неповредљива. Где изгуби право битисања, тамо треба пружити могућности да се и ограничи. Влада се исцрпно бави овим предметом и делокруг поротних судову распорте и на политичке и друге тешке преступе. (Бурно допадање). У своме даљем говору изјављује, да влада намерава, да по примеру поротних судову у Швајцарској поротне судије не буду само лајици него и образовани правници, да би поротни судови могли довољно имати у обзир и разумевати законе. Предлаже, да се укине онај закон, којим је Куен 1903. год ставио изван важности закон о преским преступима. Тумаћећи даље установу поротних судову изјављује Бадај, да је он пријатељ тој установи и с тога, што боље осигурава и заштићава грађанска права и слободан устав. Поновно успостављање ове установе није ништа ново по Хрватску и Славонију, јер српска и хрватска народна историја познаје оваку установу. Влада сада проучава то питање и чим среди сав материјал, поднеће нов предлог.

Законски предлог о поновном успостављању поротних судову примају једногласно.

Прелази се за тим на интерпелације. Интерпелација је било више. Интерпелисао је и франковац Писашић у ствари мађарских натписа на железничким станицама, оскудице железничких кола и ручаоница. Пита даље владу, шта намерава чинити због тога, што државна железница не употребљава чиновнике Хрвате и што чиновници Мађари рђаво поступају са путницима.

Интерпелација се издаје бану.

Вести из места и са стране.

На знање.

Под горњим насловом пише „Српска Рјеч“: Јављамо свима пријатељима нашега листа, да се ситуација у ствари прогонства нашега уредника из Босне и Херцеговине није ни за длаку промијенила. Он још није добио, премда му је обећано, да ће добити још у суботу, писмену осуду. Он чисте савјести и много мирније од некога гледа будућности и лице.. Наш управни одбор подузео је све потребите кораке, да се најенергичније протестује на компетентном мјесту за овај најновији атентат на овај орган српског народа у овим земљама..

Ми даље не смијемо писати о овој ствари, али нека српски народ буде увјерен, да ће његови прваци и овом приликом, као и прије у договору са народом, знати да одбране част српску.

Прилике су и одвећ озбиљне.

Поред осуде, изречене над нашим уредником и г. Кочићем, о којој смо у задњем броју јавили, изрекао је владин повјереник и Борђу Настићу строга полицијски надзор, уз пријетњу, да ће одмах бити ухапшени ако се икакве демонстрације или овације догоде, у којим би он учествовао

Договор за Ш. српски соколски слет.

Умољени смо, да донесемо ове редове: — На последњем договору изасланика српске соколске жупе фрушкогорске, који је одржан у Винковцима дана 28. (15.) октобра 1906. закључено је, да се технички посао око приређивања Ш. српског соколског слета о Видову-дне 1907. у Раваници остави на решавање предњачком збору жупе, т. ј. вођама у жупу спојених друштава, који се имају ради тога што пре у Руми састати. — Пошто је горњим закључком мени остављено, да тај договор сазовем, то сам слободан извести српска соколска друштва у Славонији, да договор тог техничког одбора (предњачког збора жупе) сазивам за 3. (16.) децембар 1906. (недеља) пре подне у 10 сати у Руму у просторијама тамошњег српског сокола с овим дневним редом: 1. Установљење програма за Ш. српски соколски слет и проширење истог увођењем вежба: а) штаопима; б) на сиравама (вратилу, разбоју и кошу; в) вежбе подмлатка; г) мачевање, гађање стрелом и дилитом. 2. Установљење правила и прописа за натечање. 3. Установљење заједничке команде. 4. О техничким припремама. 5. Евентуалија. — Обзиром на важност ове ствари, умољавам братска друштва, да своје вође или њихове заменике на тај договор неизоставно изашају и да их овласте, да могу обавезно за дотично друштво закључивати, те да о томе и мене најкасније до 12. децембра т. г. по новом календару извести. — С братским соколским: здраво! — У Карловцима, 7. (20.) новембра 1906. г. — Милан Теодоровић, вођа српског сокола.

Фалзифицирање соли.

На стоно-београдску полицију дошла је тужба, да се у Бондорфовом стоваришту соли фалзифицира со. Др. Бзрбауер, главни војнички лекар и Шуљок Јован повели су истрагу у тој ствари. Истрагом се испоставило, да су са чистом сољу мешали већ употребљену и смрдљиву со, коју је Берндорфер вагонима добијао из Будимпеште. Са том сољу су солили свињско месо и сланину. Касније су со стругали са сланине и продавали као марвену со. Берндорфер је тиме оштетио и државну касу и здравље грађана. Берндорфер је с овом сољу снабдевао не само варош, већ и целу фејерску, веспримску и шомоћску жупанију. Овај је догађај изазвао велику сензацију.

Остављени муж.

Томола Фердинанд, радник у ливници гвожђа, живео је већ 7 година у морганатском браку са праћом Јулијом Ердеи, када га ова остави због пијанства. Томола ју је већ неколико пута молио да се врати и чак је и претио, на што ће му њихова девојчица од 5 година рећи: — Не дирај маму ти рђави човече! На то је Томола поче давити, али жена његова приђе детету у помоћ и сигиром га тако лупи по глави, да је одмах онесвешћен пао. Против праће поведена је петрага.

Велика несрећа на мору.

Један кабел-телеграф јавља, да се прекуче у близини Сеатле а на Тихом Океану судариле лађе „Јеаније“ и „Дикс“ пароброд, који је са 80 путника пошао у Форт Блакеј. Узрок тој ужасној катастрофи био је корманаш „Дикса“ због своје несмотрености. Капетан „Дикса“, кога су избавили из вала, изјавио је ово о несрећи: — „Море је било мирно. Ми смо пловили обичном брзином, када сам ја сисао у вабине да скупим новац од путника. На једанпут чујем сигнал за заустављање машине. Ја појурих горе, да дознам шта је, али вода је већ за свих страна куљала у лађу. Настаде паника међу путницима. Јаук деце и жена проламаше ваздух, од кога ми се крв следила у жилама. Многи су поскокали у море у нади, да ће до „Јеаније“ испливати, али многи ту нађоше своју смрт. И ја сам скочио у воду и успео сам, да допливам до „Јеаније“. А од путника су се само њих 37 избавили.“

Поплава на Реци.

На мору влада јак широко, који је тако узбуркао море, да се вали прелили преко стоваришта угља, које је било на моду Марије Терезије, чак у унутрашњем пристаништу. Вахор је беснио 5 сати дуго, услед чега је свака комуникација била прекинута. Лађе не иду. Једна лађа у пристаништу ударила је о камену обалу и оштетила се. На више места вода је ушла у стоваришта и начинила велике штете у роба. И Фијумара се разлила и бојати се, да ће изаћи из свога корита.

Извос меса и масти и Србије.

Од септембра до 1. новембра београдска кланица је извезла 600.000 килограма масти и меса у иностранство (не у Аустро-Угарску). — У истом времену београдска кланица је купила 12.000 комада свиња, а заклала је досад 10.000 комада.

Избор управника у Њу-Јорку.

Хеарста, пропагандиста демократског кандидата за управника у Њу-Јорку, коштао је последњи избор само 258.370 долара од прилике 1 милијон 300 хиљада круна.

Изгорело село.

Јуче после подне избила је ватра у Арањош општини, у коморанској жупанији. Пошто је дувао јак ветар, ватра се све више ширила, тако, да је тек у зору пошло за руком ватрогасном друштву да препречи даље ширење ватре.

ИЗЈАВА.

На изјаву др. Пере Белобрка од 26./9. 1906. у цијељеној „Застави“ у броју 200. одговарамо ово: Госп. доктор тврди, да наша тврдња у бр. 186. јест једна проста измишљотина, па хоће са својом адвокатском вјештином, да то и доваже, али му није успјело, већ се је смртно бламирао. Госп. доктор наиме навађа, да он као члан равнатељства и председник уједно није имао, а нити је вршио других права и дужности, осим што је сазивао одборске сједнице и истима диригирао. Да ничега другог нема, већ су ове његове ријечи достатне за сваког тријезног Србина, да види и упозна његов коректан и савјестан рад у заводу. Надаље навађа, да му нисмо никад никакве некоректности спочитнули. — Питамо госп. доктора, на што су приговори у записницима управног одбора од 26./12. 1904. тачка 7. и од 29./8. 1905. тачка 33. и т. д. ?

Ми се не хвалимо са својом савесношћу и способношћу, већ смо само хтјели рећи а и својим радом смо доказали а доказаћемо и надаље, да нас ништа друго у заводу не води, него једино проби-так нашег завода.

Благодарећи Вам, славно уредништво, и овај пут у напред, што ћете нам дати мјеста у вашој поштованој „Застави“, да одговоримо др. Белобрку, уверавамо Вас, да је ово наша задња ријеч у овој ствари, па се не ћемо више ни обзирати на госп. доктора, ма не знам, што он писао, јер смо му пред лицем цијелога Српства својим одговорима доказали, да очито тврди неистину, а ако он то сам не види, му од срца жалимо и не узимамо га више озбиљно.

С тим остајемо са правим српским поздрављем

Томо Богоевић.

Никола Томић. Диолисије Север.

Брзојави „Застави“.

Стгггг 9 новембра.

Народносни посланици и прорачун.

Будимпешта. Народносни посланици на угарском сабору решили су, да неће никакве препреке стављати пред одобрење државног прорачуна, у колико се тиче најпрешнијих државних потреба, да би што пре отпочела расправа о изборној реформи. Али повишица броја новјака није државна потреба.

Демонстрација у Бечу.

Беч. Око 150 свеучилишних ђака Југословена приредили су бурну демонстрацију пред заједничким министарством финансија због тога, што су протерани из Сарајева Кобасица и Кочић. Полиција је растерала демонстранте, а 6 је ухапсила.

Из аустријског царевинског већа.

Беч. У посланичкој кући одбијен је предлог Толингеров за уважање плуралног изборног права. На галеријама ради тога су тапшали, те је галерија испражњена. — Јуче је у посланичку кућу дошао Луегер, те су га посланици поздравили, што је озравило.

Трговина.

БЕЧ, 20. нов 1906. г. (Оригинални извештај, са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић). На данашњем вашару је било дотерано 6086 комада мађарских и 7607 комада пољских. Свега 13693 комада.

Трговина је била лабава.

Продавало се:

Прима роба 106—108 кр. изнимно 109 кр.

Средња „ 101—105 „

Старе „ 98—101 „

Лакша „ 96—100 „

Сремска „ 102—106 „ изнимно — кр.

Српска „ — — — — — „

Пољска „ 76—100 „ изнимно 104 кр.

Талијанска „ — — — — — „

Цена је сланине 114—116 кр.

„ „ масти 138—142 кр. Све од 100 кр.

Дописне карте

СА СЛИКАМА.

Поводом 40-годишње прославе „Заставине“ препоручујемо ове дописне карте.

- 1.) Др. Световар Милетић из доба када је покретао „Заставу“ 1866. год.
- 2.) Др. Световар Милетић из год. 1901. (Последња слика).
- 3.) Др. Световар Милетић у вацком затвору 1871. год.
- 4.) Гига Гершић из доба, кад је био главни сарадник „Заставе“ (1866. године).
- 5.) Лава Нанчић, некадањи уредник „Заставе“.
- 6.) Први број „Заставе“ од 9. фебруара 1866. год.
- 7.) Свечани број „Заставе“ на дан четрдесетогодишњице 24 сеп. 1906.

Цена је свакој појединој карти 6 потура, 100 комада 4 круне. Такође може се добити књижица „Др. Световар Милетић“ успешне о његову животу и раду. Написао Гига Гершић на 83 стране. Цена 1 круна 20 потура. Све поруџбине отправља Коста Лера Нови Сад.

ДЕВОЈЧИЦЕ

које су у растењу, потребују много пута какво средство да се оснаже, да би потпомогли природу и лако прекужили многе тегобе око развијања. Скотова емулзија као медицински рибљи сејтин који садржи у себи креча и нитрон-хипофосфата, показао се у великој мери сигурно средство које ојачава. Она се извучена из најбоље материје зготовљена. Она је уседљива нарочито поступка у Скотовом методу, учињена укусна и лако сварљива, тако да ни најмање тешкоће око варења не проузрокује; на против потпوماже варење и изазива апетит. Према томе је Скотова емулзија својим сигурним дејством надмашује куд и како обичан рибљи сејтин.

Рибар с великим ослићем (Dorsch) знак је гаранције за прави Скотов поступак.

Кад се позовете на ове новине и пошаљете 75 потура у поштанском маркума, послаће вам уз плаћену поштарину боцу на пробу.

Dr. Emil Budai, „Stadtapotheke“
(Budapest, IV. Váci-utca 34/50.)

Једна боца на пробу уз плаћену поштарину. Цена оригиналној боци К 2:50.

1927 3-5 Добија се у свима апотекама.

Ad. Бр. кр. 222. 1906.

Стечај.

У смислу решења редовне државне скупштине, одржане у Чавову 1. (14.) новембра о. г. српска црквена општина чавовачка овим расписује стечај на новоустановљено место црквено-општинског благајника и то на годину дана са годишњом платом од 480 К — Дужности благајника су: вођење благајничких дневница свију црквено општинских и фондационих благајника и вођење свију главних књига. Изабран благајник имаће своје место 1. јануара 1907. г. по новом, заузети када ће имати општине књижицу у износу годишње плате т. ј. 480 К. полжети.

Рок стечаја је 21. новембра (4. децембра) о. г. до кога времена се имају молбенице на потписаног председника поднети.

Из седнице црквеног одбора српске православно црквене општине чавовачке, државној 6. (19.) новембра. 1906.

Радивој Петровић Никола Ранков
перовећа. председник.

1562 1-3

ГВОЖЂАСКА ТРГОВИНА

Јустава Простеника

у Чакторњи

тражи помоћника, који говори три земаљска језика. Ступити може одма.

1566 1-3

Главни уредник Јаша Томић.

Одговорни уредник Константин Брадаровић.

Српска штампарија д-ра Свет. Милетића у Новом Саду

НОВООСНОВАНА „Вршачка Српска Банка“

расписује стечај за

КЊИГОВОЂУ.

Компетенти имају своје добро инструисане молбенице са својим захтевима потписаном председнику најдаље до 1. децембра п. н. 1906. послати.

Из седнице оснивачког одбора, држане у Вршцу, 15. нов. 1906

Др. Марко Ранчин с. р.
председник.

Др. Стеван Николајевић с. р.
тајник.

ЗАМОЈУ

шпецерајску, деликатесну и кратке робе трговину потребујем

ЈЕДНОГ МЛАЂЕГ ПОМОЋНИКА

који говори осам српских, романских, немачких и мађарских. Ступити може одмах

Сава Жан

у Алибунару.

1558 1-2

СТАРИЈИ ПОМОЋНИК

на првом месту Србин од галантериско-помодне струке, да је српском и мађарском језику вичан, може одма ступити код

Баумхорн Шандор

Сари Бечеј (Бачка).

1560 1-3

Млађи помоћник

галантериске струке може одмах наступити место. Пенуде са ознаком плате, ека се шаљу на

Исидора Вајса
у Митровици

1559 1-2

ДРАЖБА.

„Српска православна црквена општина у Госпођинцима расписује

дражбу на мањак,

на којој ће се 12. (25) новембра 1906 г. по подне у два сата издавати горња половина торња бавром покривена да се оправи по прорачуну г. Николе Котура

Сваки дражбодатељ пре дражбе мора положити 5% од прорачунске своте у име вадимија.

У Госпођинцима 7. (20.) нов. 1906.

Секула Попов
перовећа

Милан Ђукић
председник.

1561 1-1

1518. szám — vhtó. 1906

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az újvidéki kir. járásbírósnak 1906. évi V. 915. számú végzése következtében Dr. Pinterovics Antal eszéki ügyvéd által képviselt eszéki takarékpénztár javára Borovszky Mariska dunagálósi lakos ellen 431 K s jár. erejéig 1906. évi augusztus hó 14-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le ésfelüfoglalt és 745 koronára becsült szobabutorok, egy varrógép és 3 disznó nyilvános árverésen eladtnak

Mely árverésnek az újvidéki kir. járásbírósnak 1906. évi V. 915. számú végzése folytán 231 koronára tökékövetelés, 431 K után 1906. évi június hó 30. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 90 kor 90 fillérben bírósággal már megállapított költségek erejéig. Dunagálóson hős lakásán leendő eszközésére 1906. évi november hó 24. napjának délutáni 3 órája határidővel kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legfőbbet ígérőknek, szükség esetén becsáron alul is, el fognak adni

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felüfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Újvidéken, 1906. évi november hó 12. napján.

1567 1-1

Basch Sándor
kir. bír. végrehajtó.

ТРГОВИНА СЛАНИХ РИБА ТОДОРА КЛИЦИНА

у ВРШЦУ
препоручује своје велико стовариште сваковрских СЛАНИ РИБА, које продајем у великом и малом

Имам врло лепе

СИВИРСКЕ МОРУНЕ
кила 2 кр. 40 пот. 1424 4-6

ПОМОЋНИК

који је поуздан самосталан трговац а вичан српском, немачком и мађарском језику, може одма добити место код потписане мануфактурне фирме.

M. V. Rosenfeld

у Руми.

1553 3-3

Сремске шљивовице,

коју производи и препоручује свој властити извод

Душан Тодорић,
Стара Пазова (Срем).

1470 6-20

МОЛОВ Сајдлицки прашак

Само прави кад свака кутија и сваки прашак заштитну марку и подпис А. Молл

носи
МОЛОВ САЈДЛИЧКИ ПРАШАК је за оне, који пате од стомачне ненадмашно средство, јер јачају стомак и успешно делују на варење и пријатно је средство против ватворене столице, те испред свију других куратива, цула, говних вода итд. имаде првенство.

Цена је оригиналној бутији 2 круне.

Фалшификати се судски прогађају.

Молова Францова ракија са соли

Само прави кад свака боца носи заштитну марку А. Молл-а и кад је са оловном пломбом ватворена.

МОЛОВА

Францова ракија са соли је особито средство за мазале код севогана, главкова и при назебу најбоље кућено средство, јер успешно јача мускуле и нерве

Цена је пломб. ориг. флаши 1 кр. 90 пот. Главни отпавништво од апотекара

А. МОЛ, ц. и кр. дворски лиферант
БЕЧ, Тухлаубен 9.

У стовариштинама провинције треба искати искључиво препарате А. МОЛ-а. 653 22-104

БРАЋА РАВШТЕРИ

НОВИ САД

196 62

ПЕЧИВО ШЉИВОВИЦЕ И КОМОВИЦЕ

Фабрика шестоструке сирћетне есенције.

ПРОДАЈЕ СЕ У СРБИЈИ

уређено пољско добро

до 200 ланаца

У ВАРОШИ ЈАГОДИНИ.

Обратити се ваља

Кости В, Ракићу и брату

1433 6-10

трговцима у Јагодини.

ГЛАВНИ ДЕПО ПРАВОГ

ШТАЈНБРУШКОГ ПИВА

БУЛЕ БАУЕРА

НОВИ САД, Успенска улица бр. 5.

уговора сваког, да се само код њега може добити у флашама

613 48-

ПРАВО ШТАЈНБРУШКО ПИВО

прве уг. деоничарске штајнбрушке пиваре, као и

ПРАВО БУДВАЈСКО ПИВО

из светског познатог будвајског прастарог узвора грађанске пиваре, која је 1795. г. и Будвајцу основана. Право штајнбрушко, као и право будвајско пиво, познаје се не само по вигнети (цедуљи на флаши), него нарочито по залушачу а коме се налази жиг: Bauer Gyula.